

AINEKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA HARMONIKKA

Porvoon kaupungin sivistyslautakunta 12.3.2019

Päivitys 1.8.2025

Porvoon seudun
Taideoppilaitos –
Musiikkiopisto

Harmonikan valmennusopinnot

Tavoitteet

- Oppilas oppii soittimen käsittelyn perusteet ja luontevan soittoasennon sekä saa valmiudet myöhempiin instrumenttiopintoihin.
- Luonteva soittotapa ja soittimen hallinta
 - Istuma-asento
 - Käden asento
 - Sormitukset
 - Palkeen hallinta
- Jos oppilas on yksilöopetuksessa, pyritään hänelle järjestämään mahdollisuuksia soittaa myös ryhmässä
- Oppilas tutustuu nuottikuvaan sekä oppii lukemaan ja kirjoittamaan helppoja rytmejä ja melodioita
- Opetuksessa pyritään kartuttamaan oppilaan luovuutta edistäviä taitoja ja tietoja
- Valmennusopetuksen oppilaat osallistuvat perusopetuksen konsertteihin
- Tutustutaan yksinkertaisiin improvisointitehtäviin
- Pyritään tekemään yhteistyötä vanhempien kanssa, voivat esim. olla mukana soittotunneilla
- Soiton ilo, kiinnostuksen herättäminen
- Perusrytmien hallinta
- Nuotinluku G-avaimella
- Korvakuulolta soittaminen
- Improvisaatio ja rytminen muuntelu
- Kotiharjoittelun opettelu

Sisältö

- Opetellaan tuttuja, helppoja lauluja ja sävelmiä
- Tutustutaan improvisointiin
- Tutustutaan erilaisiin musiikkityyleihin soittamalla, laulamalla ja kuuntelemalla
- Soitetaan yksin ja ryhmässä
- Oppilas saa kokemusta esiintymistilanteista
- Opetellaan kotiharjoittelua
- Harjoitellaan ohjelmistoa yksilöllisesti oppilaan iän ja tason mukaan

HARMONIKANSOITON PERUSOPETUS

Yleiset tavoitteet kaikille tasoille

- Oppilas soittaa mielellään ja soittoasento on hyvä. Hän hallitsee soittimensa, erityisesti palkeen käytön. Oppilas osaa soittaa sekä nuoteista (G- ja F-avaimilla) että korvakuulolta, ja osaa myös rytmit. Oppilas on soittanut yhteissoittoa erilaisissa kokoonpanoissa eri soittimien kanssa. Hän on tutustunut myös säveltämiseen ja omien improvisointien tekemiseen. Opitaan erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä (esim. dynamiikka, agogiikka, vaihtelevat äänensävyt)

PERUSTASO 1

Tavoitteet

- oppilas löytää luontevan soittotavan
- oppii lukemaan helppoa nuottitekstiä ja yhdistämään oppimiaan asioita musiikin perusteisiin.
- soittaa säännöllisesti korvakuulolta
- oppii harjoittelun peruselementtejä: mm. säännöllisyyttä, monipuolisuutta ja itsenäisyyttä
- saa valmiuksia fraseeraukseen ja artikulaatioon sekä teknisiin ja taiteellisiin perustaitoihin
- kykenee tuomaan esiin kappaleen luonnetta ja tunnelmaa
- saa valmiuksia uusien sävellysten oppimiseen
- saa valmiuksia ulkoa soittamiseen
- saa valmiuksia yksinkertaisten musiikillisten rakenteiden hahmottamiseen
- saa ohjausta esiintymiskäyttäytymiseen sekä kokemusta esiintymistilanteista
- saa valmiuksia yhteismusisointiin
- rohkaistuu improvisoimaan ja säveltämään
- kiinnostuu musiikin kuuntelemisesta
- osaa pitää hyvää huolta soittimesta
- opintoihin voi sisällyttää yhteistyötä muiden taidealojen kanssa mahdollisuuksien mukaan

Sisältö

- Asteikot
 - Viisi asteikkoa, joista vähintään yksi on joko luonnollinen tai harmoninen molliasteikko. Näihin viiteen asteikkoon saa sisällyttää yhden vapaasti valittavan moodin.
 - Soitetaan yhden oktaavin alueelta rauhallisessa, tasaisessa tempossa murretun 1. asteen kolmisoinnun kanssa. Asteikot soitetaan molemmin käsin tai kädet erikseen mahdollisuuksien mukaan. Vähintään yksi asteikko myös vasemmalla kädellä.
- Ohjelmisto
 - Pyritään valitsemaan ohjelmistoa oppilaan mielenkiinnon pohjalta, kannustetaan oppilasta hakemaan tietoa esim. säveltäjistä ja kappaleista
 - Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia harjoituskappaleita
 - Helppoja kappaleita, jotka edustavat eri tyyliä ja tyylikausia sekä ovat tempoiltaan ja tunnelmiltaan erilaisia

Porvoon seudun
Taideoppilaitos –
Musiikkiopisto

- Suomalaista musiikkia
- Aikamme musiikkia
- Prima vista -soittoa
- Yhteismusisointia
- Oppilas tutustuu vapaan säestyksen alkeisiin. Vapaan säestyksen ohjelmistona käytetään kansan- ja lastenlauluja sekä muuta sopivaa ohjelmistoa
- Musiikin luomista, improvisointia ja säveltämistä

TASOSUORITUS

Tekninen osa

Omaksumistehtävän ja/tai asteikot voi suorittaa oppilaan valinnan mukaan joko etukäteen videoimalla tai lautakunnalle tasosuorituksen yhteydessä.

- Asteikkosoitto
 - Viisi asteikkoa, joista vähintään yksi on joko luonnollinen tai harmoninen molliasteikko. Näihin viiteen asteikkoon saa sisällyttää yhden vapaasti valittavan moodin. Soitetaan yhden oktaavin alueelta rauhallisessa, tasaisessa tempossa murretun 1. asteen kolmisoinnun kanssa. Asteikot soitetaan molemmin käsin tai kädet erikseen mahdollisuuksien mukaan. Vähintään yksi asteikko myös vasemmalla kädellä.
 - Jos asteikot soitetaan lautakunnalle, se valitsee ne jotka haluaa kuunnella. Videoidessa soitetaan kaikki tasoon kuuluvat asteikot.
- Prima vista
 - Omaksumistehtävä, johon saa tutustua toisessa luokassa n. 10 minuuttia.
 - Omaksumistehtävä on yhdellä kädellä, g-avaimelle kirjoitettu helppo melodia.
- Lautakunnan koko
 - Oma opettaja ja kollega. Oppilas osallistuu arviointiin.

Taiteellinen osa

- Ohjelma
 - 3 eri tyylistä kappaletta: barokki tai muu polyfoninen, etydi ja vapaavalintainen kappale.
 - Ohjelman voi soittaa osittain tai kokonaan etukäteen tallennettuna.
- Lautakunnan koko
 - Kaksi tai kolme jäsentä sekä oma opettaja ja oppilas
- Ulkoasoitto
 - Ohjelma soitetaan pääosin ulkoa, osa ohjelmasta voidaan soittaa myös nuoteista.
 - Yhteissoiton voi soittaa nuoteista.
- Muita huomioita
 - Oppilasta kannustetaan etsimään tietoa ja kertomaan tai kirjoittamaan jotakin esim. yhdestä valitsemastaan kappaleesta.

PERUSTASO 2

Tavoitteet

- oppilas kehittää nuotinlukutaitoaan ja pyrkii yhdistämään oppimiaan asioita musiikin perusteisiin
- oppii edelleen harjoittelun peruselementtejä: mm. säännöllisyyttä, monipuolisuutta ja itsenäisyyttä
- pyritään valitsemaan ohjelmistoa oppilaan mielenkiinnon pohjalta, kannustetaan oppilasta hakemaan tietoa esim. säveltäjistä ja kappaleista
- saa lisää valmiuksia fraseeraukseen sekä teknisiin ja taiteellisiin perustaitoihin
- saa lisää valmiuksia ulkoa sekä korvakuulolta soittamiseen
- kykenee hahmottamaan harjoittelemiensa teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia
- saa kokemusta erilaisista esiintymistilanteista
- kehittää edelleen valmiuksiaan yhteismusisointiin
- improvisoi ja säveltää omista musiikillisista lähtökohdistaan
- kuuntelee musiikkia ja tutustuu eri tyylikausien musiikkiin sekä kuuntelemalla että soittamalla
- suorittaa vapaan säestyksen perustaso 1:n opinnot harmonikansoiton perustason 2 opintojen aikana
- opintoihin voi sisällyttää taiteiden välistä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan
- mahdollisuuksien mukaan musiikkiteknologian hyödyntäminen opinnoissa

Sisältö

- Asteikot
 - Viisi (2# – 2b) duuria ja niiden rinnakkaiset harmoniset mollit kahden oktaavin alueelta. Asteikot soitetaan molemmat kädet yhdessä sujuvassa tempossa. I asteen murretut kolmisoinnut ja oktaaviasemassa soitettu I-IV-V-I -sointulopuke. Kromaattinen asteikko. Näihin asteikkoihin saa sisällyttää kaksi vapaasti valittavaa moodia.
 - Kadenssit voidaan soittaa myös säestämällä yksinkertainen melodia perussointuja (I-IV-V) käyttäen. Kadenssitehtävät soitetaan reaalisointumerkeillä tai astemerkinnoilla varustetusta nuotista, jossa on myös melodia. Oppilas voi halutessaan myös soinnuttaa kappaleen itse. Melodian voi soittaa tai laulaa toinen henkilö tai oppilas itse.
- Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia harjoituskappaleita
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia
- Ohjelmistoon sisällytetään suomalaista musiikkia ja aikamme musiikkia
- Prima vista -soittoa
- Yhteismusisointia
- Säestystehtäviä
- Musiikin luomista, improvisointia ja säveltämistä oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa

TASOSUORITUS

Tekninen osa

Omaksumistehtävän ja/tai asteikot voi suorittaa oppilaan valinnan mukaan joko etukäteen videoimalla, tai lautakunnalle tasosuorituksen yhteydessä.

- Asteikkosoitto
 - Duurit ja harmoniset mollit 2# – 2b kahden oktaavin alueelta. Näistä kaksi voi olla vapaasti valittavia moodeja. Osan asteikoista voi soittaa kädet erikseen.
- Prima vista
 - Omaksumistehtävä, johon saa tutustua toisessa luokassa n. 10 minuuttia. Omaksumistehtävä vastaa vaikeustasoltaan edellisen perustason ohjelmistoa.
- Lautakunnan koko
 - Oma opettaja ja kollega. Oppilas osallistuu arviointiin.

Taiteellinen osa

- Ohjelma
 - Virtuosoosinen kappale
 - Barokki-, klassinen tai muu pienimuotoinen sävellys
 - Kaksi erityylistä vapaavalintaista sävellystä
 - Säestysosio
 - Valmistellaan etukäteen molemmilla käsillä kaksi tai kolme säestystä, joissa on eri tahtilajit.
 - Ohjelman voi soittaa osittain tai kokonaan etukäteen tallennettuna.
- Lautakunnan koko
 - Kaksi tai kolme jäsentä, oma opettaja sekä oppilas
- Ulkoasoitto
 - Ohjelma soitetaan pääosin ulkoa, osa ohjelmasta voidaan soittaa myös nuoteista. Yhteissoiton voi soittaa nuoteista.

PERUSTASO 3

Tavoitteet

- oppilas kykenee ylläpitämään ja harjoittamaan soittotaitoaan itsenäisesti
- saa valmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen
- kykenee soittamaan ulkoa ja kuulonvaraisesti
- kykenee hahmottamaan harjoittelemiensa teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia, pyrkii yhdistämään oppimiaan asioita musiikin perusteisiin.
- osaa yhdistää soittamiaan kappaleita musiikin historian opintoihin; hakee tietoa säveltäjistä ja eri aikakausista
- saa kokemusta erilaisista esiintymistilanteista yksin ja ryhmässä

Porvoon seudun
Taideoppilaitos –
Musiikkiopisto

- ottaa osaa yhteismusisointiin ja kykenee toimimaan ryhmän jäsenenä
- kykenee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia
- osaa säestää kappaleita sointumerkeistä
- jatkaa improvisointia ja säveltämistä musiikillisista lähtökohdistaan.
- valitsee ohjelmistoa oman mielenkiintonsa pohjalta, kannustetaan oppilasta hakemaan tietoa esim. säveltäjistä ja kappaleista
- kuuntelee musiikkia, tutustuu oman aikansa musiikkiin sekä suomalaiseen musiikkikulttuuriin ja seuraa musiikkielämän tapahtumia muun muassa tiedotusvälineiden avulla sekä mahdollisuuksien mukaan käymällä konserteissa.

Sisältö

- Asteikot
 - Duurit ja harmoniset mollit kaikissa sävellajeissa kahden oktaavin alueelta nopeahkossa tempossa legato-, portato- ja staccato-kosketuksin. I asteen murtokolmisoinnut ja oktaaviasemassa soitettu I-IV-V7-I sointulopuke. Näihin asteikkoihin saa sisällyttää kolme vapaasti valittavaa moodia.
 - Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia harjoituskappaleita
 - Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia
 - Suomalaista musiikkia
 - Aikamme musiikkia
 - Prima vista -soittoa
 - Yhteismusisointia
 - Säestämistä korvakuulolta ja sointumerkeistä
 - Musiikin luomista, säveltämistä, improvisointia, soinnuttamista ja transponointia

TASOSUORITUS

Tekninen osa

Omaksumistehtävän ja/tai asteikot voi suorittaa oppilaan valinnan mukaan joko etukäteen videoimalla, tai lautakunnalle tasosuorituksen yhteydessä.

- Asteikkosoitto
 - Duurit ja harmoniset mollit kaikissa sävellajeissa kahden oktaavin alueelta nopeahkossa tempossa legato-, portato- ja staccato-kosketuksin. I asteen murtokolmisoinnut ja oktaaviasemassa soitettu I-IV-V7-I -sointulopuke. Asteikkojen tai ohjelmiston tulee sisältää paljetremolo.
 - Kolme vapaasti valittavaa moodia, jotka voi suorittaa soittotuntien aikana tai moodipajassa tms. Moodit soitetaan yhden oktaavin alueelta.
 - Videoidessa joka riviltä riittää yksi duuri ja yksi molli, Kollega valitsee videoitavat asteikot yhteistyössä opettajan kanssa.

Porvoon seudun
Taideoppilaitos –
Musiikkiopisto

- Prima vista
 - Omaksumistehtävä, johon saa tutustua toisessa luokassa n. 10 minuuttia.
Omaksumistehtävä vastaa vaikeustasoltaan edellisen perustason ohjelmistoa.
- Lautakunnan koko
 - Oma opettaja ja kollega. Oppilas osallistuu arviointiin.

Taiteellinen osa

- Ohjelma
 - Barokkityylinen sävellys
 - Sarjamuotoinen sävellys tai variaatioteos
 - Virtuosisävellys
 - Vapaavalintainen sävellys, jonka tulee olla eri tyyliä kuin muu ohjelma
 - On suositeltavaa, että tasosuoritus sisältää aikamme musiikkia ja kamarimusiikkia
 - Tasosuoritus voi sisältää varsinaisen ohjelman lisäksi myös omia sävellyksiä, improvisointia tai säestystä, joka on tasoltaan helpompaa kuin pt3
 - Ohjelman voi soittaa osittain tai kokonaan etukäteen tallennettuna.
- Lautakunnan koko
 - Kaksi tai kolme jäsentä sekä oma opettaja ja oppilas
- Ulkoasoitto
 - Ohjelma soitetaan pääosin ulkoa, osa ohjelmasta voidaan soittaa myös nuoteista.
Yhteissoiton voi soittaa nuoteista.

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Tavoitteet

- oppilas saa valmiuksia jatko-opintoihin sekä elinikäiseen musiikin harrastamiseen
- saa valmiuksia teosten itsenäiseen harjoittamiseen
- kykenee hyödyntämään musiikin perusteissa opittuja tietoja ja taitoja soitossaan
- tutustuu aikamme musiikin soittotekniikoihin ja notaatioon
- kykenee soittamaan ulkoa
- kykenee hahmottamaan musiikillisia kokonaisuuksia
- saa kokemuksia esiintymistilaisuuksista
- ottaa osaa yhteismusisointiin
- kykenee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia
- kuuntelee konserttiesityksiä ja äänitteitä
- tutustuu oman aikansa musiikkiin ja suomalaiseen musiikkikulttuuriin ja seuraa musiikkielämän tapahtumia muun muassa tiedotusvälineiden avulla sekä mahdollisuuksien mukaan elävinä esityksinä
- kehittää sävellys- ja improvisointitaitojaan

Porvoon seudun
Taideoppilaitos –
Musiikkiopisto

Sisältö

- Asteikot
 - Duurit ja harmoniset mollit kaikissa sävellajeissa kahden oktaavin alueelta nopeassa tempossa legato-, portato- ja staccato-kosketuksin. I asteen murtokolmisoinnut ja oktaaviasemassa soitettu I-IV-V7-I sointulopuke.
- Tekniikan eri osa-alueita harjoittavia harjoituskappaleita
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia
- Suomalaista musiikkia
- Aikamme musiikkia
- Prima vista -soittoa
- Yhteismusisointia
- Säestämistä korvakuulolta ja sointumerkeistä
- Musiikin luomista, säveltämistä, improvisointia, soinnuttamista ja transponointia

Lopputyö

- Syventävien opintojen lopuksi tehdään lopputyö, jonka sisältö muotoutuu oppilaan vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden mukaan.
- Oman soittimen tasosuorituksen lisäksi lopputyö voi sisältää esimerkiksi sivuinstrumentin soittoa tai laulua, omia sävellyksiä, itse tuotetun konsertin, äänityksen tai itse tehdyn musiikkivideon. Harmonikan aineryhmä hyväksyy opiskelijan ja opettajan yhdessä laatiman suunnitelman syventävistä opinnoista ja niiden tavoitteista sekä lopputyöstä noin vuosi ennen suunniteltua lopputyön suoritusajankohtaa. Jos lopputyö sisältää pääaineen tasosuorituksen lisäksi muitakin, se vastaavasti keventää tasosuoritusta.
- Alla oleva rakenne on yksi malli lopputyöstä. Lopputyön voi kuitenkin toteuttaa eri tavoin esimerkiksi keskittymällä lopputyökonserttiin tai koostamalla lopputyön erilaisista kokonaisuuden muodostavista osista (esiintymiset, studioäänitteet jne.).

Tekninen osa

- Asteikkosoitto
 - Yksi duuri ja yksi molli + kolmisoinnun käännökset paljetremolona tehdään oman opettajan kanssa. Tremolo molemmilla käsillä samanaikaisesti 2 oktaavin alalta 1/16-osina ja 1/8-osatrioleina.

Taiteellinen osa

- Ohjelmisto rakentuu oppilaan mielenkiinnon mukaan, hänen osaamisensa hyödyntäen.
- Ohjelma:
 - Neljä erityylistä sävellystä, jotka voivat olla esimerkiksi barokkityylinen, sarjamuotoinen, virtuoosi- ja vapaavalintainen sävellys. Tasosuoritus voi sisältää myös omia sävellyksiä, improvisointia tai säestystä.

Porvoon seudun
Taideoppilaitos –
Musiikkiopisto

- On suositeltavaa, että tasosuoritus sisältää aikamme musiikkia ja kamarimusiikkia.
- Ulkoasoitto
 - Ohjelma soitetaan pääosin ulkoa, osa ohjelmasta voidaan soittaa myös nuoteista. Kamarimusiikin voi soittaa nuoteista.
 - Ohjelman voi soittaa osittain tai kokonaan etukäteen tallennettuna.
- Lautakunnan koko
 - Kaksi tai kolme jäsentä ja oma opettaja. Oppilas osallistuu arviointiin